

(ଲେଫଟନାଣ୍ଟ ଗଭର୍ଣ୍ଣର) ରହିଲେ ‘ଗ’ ଶ୍ରେଣୀର ରାଜ୍ୟର ଶାସନମୁଖ୍ୟ । ‘ଘ’ ଶ୍ରେଣୀର ରାଜ୍ୟର ଶାସନମୁଖ୍ୟ ଚିଫ୍ କମିଶନର ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ନିଯୁକ୍ତ ହେଉଥିଲେ ।

ତୁମେ ଜାଣିଛ କି ?

‘ଖ’ ଶ୍ରେଣୀର ରାଜ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ହେଲେ : ହାଇଦ୍ରାବାଦ, ଜାମ୍ମୁ ଓ କାଶ୍ମୀର, ମଧ୍ୟଭାରତ, ମହାରାଷ୍ଟ୍ର, ପାଟିଆଲା ଓ ପୂର୍ବ ପଞ୍ଜାବ ।

‘ଗ’ ଶ୍ରେଣୀରେ ରହିଲେ : ଆଜମୀର, ଭୋପାଳ, ବିଳାସପୁର, କୁଚ-ବିହାର ଓ କୁର୍ଗ ।

ଭାଷାଭିତ୍ତିକ ରାଜ୍ୟ ଗଠନ : ୧୯୫୬

ମସିହାରୁ ୧୯୫୯ ମସିହା ମଧ୍ୟରେ ନୂତନ ସମ୍ବିଧାନର ପ୍ରଣୟନ କାର୍ଯ୍ୟ ଚାଲୁଥିବା ସମୟରେ ଭାଷାଭିତ୍ତିକ ରାଜ୍ୟ ବା ପ୍ରଦେଶ ଗଠନ ଲାଗି ଦାବି ସମ୍ବିଧାନ ପ୍ରଣୟନ ସଭାରେ ଆଲୋଚିତ ହୋଇଥିଲା । ମୁଖ୍ୟତଃ ଜାତୀୟ ସଂହତିର ସୁରକ୍ଷା ଓ ପ୍ରାଶାସନିକ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଭାଷାଭିତ୍ତିକ ରାଜ୍ୟ ବା ପ୍ରଦେଶ ଗଠନ ଦାବି ଠିକ୍ ନୁହେଁ ବୋଲି ସମ୍ବିଧାନ ପ୍ରଣୟନ ସଭାରେ ମତ ପ୍ରକାଶ ପାଇଲା ।

ନିମ୍ନୋକ୍ତ ଘଟଣା ପ୍ରବାହକୁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କଲେ ଜଣାପଡ଼େ ଯେ, ମୁଖ୍ୟତଃ ଭାରତର ଦକ୍ଷିଣାଞ୍ଚଳର ଏ ସମ୍ପର୍କିତ ଦାବି ଥିଲା ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର । ମାଡ୍ରାସ୍, ହାଇଦ୍ରାବାଦ ଓ ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ଅଞ୍ଚଳର ତେଲୁଗୁ ଭାଷାଭାଷୀ ଲୋକମାନେ ନିଜପାଇଁ ଏକ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ରାଜ୍ୟ ବା ପ୍ରଦେଶ ଦାବି କଲେ । ମହାରାଷ୍ଟ୍ରର କନ୍ନଡ଼ ଭାଷାଭାଷୀ ଲୋକମାନଙ୍କର ଦାବି ଥିଲା ଅନୁରୂପ । ମରାଠୀ ଭାଷାଭାଷୀ ଲୋକମାନଙ୍କର ଦାବି ଥିଲା ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ରାଜ୍ୟ ବା ପ୍ରଦେଶ ଗଠନ । କେବଳ ସେତିକି ନୁହେଁ, ମାଲୟାଲମ୍ ଓ ତାମିଲ୍ ଭାଷାଭାଷୀ ଲୋକମାନେ ନିଜ ନିଜ ପାଇଁ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ରାଜ୍ୟ ବା ପ୍ରଦେଶ ଗଠନ ପାଇଁ ଦାବି ଆରମ୍ଭ କଲେ ।

ତୁମେ ଜାଣିଛ କି ?

ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ସଂବିଧାନ ସଂଶୋଧନ ଆଇନ (୧୯୬୨)

ଅନୁସାରେ ପଣ୍ଡିଚେରୀ, କାରିକଲ, ମାହେ ଓ ଯୁନମ୍ ଅଞ୍ଚଳକୁ ‘ପଣ୍ଡିଚେରୀ’ (ପୁଦୁଚେରୀ) କେନ୍ଦ୍ର ଶାସିତ ଅଞ୍ଚଳ ଭାବରେ ସ୍ଥାନିତ କରାଯାଇଛି ।

ପରିସ୍ଥିତିର ଜଟିଳତାକୁ ସମ୍ଭାଳିବା ପାଇଁ ସମ୍ବିଧାନ ପ୍ରଣୟନ ସଭାର ସୁପାରିସ କ୍ରମେ ୧୯୫୮ ମସିହାରେ “ଭାଷାଭିତ୍ତିକ ପ୍ରଦେଶ ଆୟୋଗ” ଗଠନ କରାଗଲା । ଏଥିରେ ଯେଉଁ ତିନି ଜଣ ସଦସ୍ୟ ରହିଲେ, ସେମାନେ ହେଲେ, ପଣ୍ଡିତ ଜବାହରଲାଲ ନେହେରୁ, ସର୍ଦ୍ଦାର ବଲ୍ଲଭ ଭାଇ ପଟେଲ ଓ ପଟ୍ଟାଭି ସୀତାରାମାୟା । ଏହି ଆୟୋଗ ଭାଷାଭିତ୍ତିକ ରାଜ୍ୟ ଗଠନର ବିରୋଧୀ ଥିଲା ସତ, ମାତ୍ର ଆନ୍ତ୍ରପ୍ରଦେଶ ଗଠନ ଦିଗରେ ଆୟୋଗର ମତ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଥିଲା ।

ହଠାତ୍ ପରିସ୍ଥିତିରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟିଲା । ୧୯୫୭ ମସିହାରେ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ତେଲୁଗୁ ରାଜ୍ୟ ଦାବି କରି ଅନଶନ କରୁଥିବା ପୋଟି ଶ୍ରୀରାମୁଲୁଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ଘଟଣା ସମସ୍ୟାକୁ ଅଧିକ ଗୁରୁତର କରିଦେଲା । ଫଳରେ ୧୯୫୩ ମସିହାରେ ସରକାରଙ୍କ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଅନୁସାରେ ମାଡ୍ରାସର ତେଲୁଗୁ ଭାଷାଭାଷୀ ଅଞ୍ଚଳକୁ ନେଇ ନୂତନ ଆନ୍ତ୍ରପ୍ରଦେଶ ଗଠିତ ହେଲା । ତେଲୁଗୁ ଭାଷାଭାଷୀ ଲୋକମାନଙ୍କର ଦାବି ପୂରଣକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ଅନ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳରେ ଅନୁରୂପ ଦାବି ଉପସ୍ଥାପିତ ହେଲା ।

ନୂତନ ରାଜ୍ୟ ବା ପ୍ରଦେଶ ଗଠନ ଦାବିର ସମାଧାନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ୧୯୫୬ ମସିହାରେ ‘ରାଜ୍ୟ ପୁନର୍ଗଠନ ଆୟୋଗ’ ଗଠିତ ହେଲା । ଏଥିରେ ତିନିଜଣ ଖ୍ୟାତି ସମ୍ପନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତି ସଦସ୍ୟ ରହିଲେ । ସେମାନେ ହେଲେ— ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଫଜଲ ଅଲ୍ଲା, ବିଶିଷ୍ଟ ଐତିହାସିକ ସର୍ଦ୍ଦାର କେ. ଏମ୍. ପାଟିକର ଓ ହୃଦୟନାଥ କୁଞ୍ଜରୁ । ଏହି ଆୟୋଗର

ମୁଖ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା— ଜାତୀୟ ଐକ୍ୟ ଓ ସଂହତିର ସୁରକ୍ଷା ସହିତ ରାଜ୍ୟବାସୀଙ୍କର ସମୂହ କଲ୍ୟାଣ ତଥା ସଂଖ୍ୟାଲଘୁ ଭାଷାଭାଷୀ ଲୋକମାନଙ୍କର ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ରାଜ୍ୟ ପୁନର୍ଗଠନର ରୂପରେଖ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ସହିତ ଆବଶ୍ୟକ ସୁପାରିସ କରିବା ।

ରାଜ୍ୟ ପୁନର୍ଗଠନ ଆନ୍ଦୋଳର ସୁପାରିସକୁ ଭିତ୍ତିକରି ପ୍ରଣୟନ କରାଯାଇଥିବା ୧୯୫୬ ମସିହାର ରାଜ୍ୟ ପୁନର୍ଗଠନ ଆଇନ ତଥା ସମ୍ବିଧାନର ସପ୍ତମ ସଂଶୋଧନ ଆଇନ ଜରିଆରେ ପୂର୍ବସୂଚିତ କ, ଖ, ଗ ଓ ଘ ଶ୍ରେଣୀୟ ରାଜ୍ୟ ବା ପ୍ରଦେଶ ଗୁଡ଼ିକୁ ଉଚ୍ଛେଦ କରାଯାଇ ନୂତନ ଭାବରେ ଚଉଦଗୋଟି ରାଜ୍ୟ ଓ ଛଅଗୋଟି କେନ୍ଦ୍ରଶାସିତ ଅଞ୍ଚଳ ଗଠନ କରାଗଲା । ଏହି ରାଜ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ହେଲା— ୧. ଆନ୍ଧ୍ରପ୍ରଦେଶ, ୨. ଆସାମ, ୩. ବିହାର, ୪. ବମ୍ବେ, ୫. ଜାମ୍ମୁ ଏବଂ କାଶ୍ମୀର, ୬. କେରଳ, ୭. ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ, ୮. ମାଡ୍ରାସ, ୯. ମହାରାଷ୍ଟ୍ର, ୧୦. ଓଡ଼ିଶା, ୧୧. ପଞ୍ଜାବ, ୧୨. ରାଜସ୍ଥାନ, ୧୩. ଉତ୍ତରପ୍ରଦେଶ, ୧୪. ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ ।

ନବଗଠିତ ୬ ଗୋଟି କେନ୍ଦ୍ର ଶାସିତ ଅଞ୍ଚଳ ଗୁଡ଼ିକର ନାମ ହେଲା— ୧. ଆଣ୍ଡାମାନ ଓ ନିକୋବର ଦ୍ୱୀପପୁଞ୍ଜ, ୨. ଦିଲ୍ଲୀ, ୩. ହିମାଚଳ ପ୍ରଦେଶ, ୪. ଲାକ୍ଷାଦ୍ୱୀପ, ମିନକୟ ଓ ଆମିନଡିଭି ଦ୍ୱୀପପୁଞ୍ଜ, ୫. ମଣିପୁର, ୬. ତ୍ରିପୁରା ।

ନୂତନ ରାଜ୍ୟଗଠନ ଓ ରାଜ୍ୟ ପୁନର୍ଗଠନ ତଥା ରାଜ୍ୟର ଚତୁଃସୀମା ଏବଂ ନାମ ପରିବର୍ତ୍ତନ ସମ୍ପର୍କିତ ସାମ୍ବିଧାନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା :

ଆମ ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା ୨, ୩, ଓ ୪ରେ ଏ ସମ୍ପର୍କିତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସୂଚିତ କରାଯାଇଛି ।

(କ) ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା ୨ ଅନୁସାରେ ସଂସଦ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ କରି ଭାରତର ସଂଘୀୟ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ନୂତନ ରାଜ୍ୟ ସାମିଲ କରିପାରିବ ବା ନୂତନ ରାଜ୍ୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା

କରିପାରିବ । ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁସାରେ ସମ୍ବିଧାନର ୩୫ତମ ଓ ୩୬ତମ ସଂଶୋଧନ ଆଇନ ବଳରେ ସିକିମ ୧୯୭୪ ମସିହାରେ ପ୍ରଥମେ ଏକ ‘ସଂଲଗ୍ନରାଜ୍ୟ’ ଓ ପରବର୍ଷ, ୧୯୭୫ ମସିହାରେ ଏକ “ପୂର୍ଣ୍ଣରାଜ୍ୟ”ର ମାନ୍ୟତା ପାଇଲା । ଏହି ଆନୁଷଙ୍ଗିକ ସମ୍ବିଧାନ ସଂଶୋଧନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସେତେବେଳେ ଗ୍ରହଣ କରାଗଲା, ଯେତେବେଳେ ସିକିମର ବିଧାନସଭାରେ ତତ୍ ସମ୍ପର୍କିତ ପ୍ରସ୍ତାବ ଗୃହୀତ ହେଲା ଓ ପରେ ‘ଗଣଭୋଟ’ ମାଧ୍ୟମରେ ସିକିମର ଜନସାଧାରଣ ଭାରତରେ ମିଶିବା ପାଇଁ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରି ଅନୁରୋଧ ଜଣାଇଲେ ।

(ଖ) ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା-୩ ବିଶେଷଭାବେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ଏହି ଧାରାରେ ସୂଚିତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁସାରେ, ସଂସଦ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ ଦ୍ୱାରା—

- (୧) କୌଣସି ରାଜ୍ୟରୁ କିଛି ଅଞ୍ଚଳ ଅଲଗା କରି ବା ଦୁଇ ବା ତତୋଧିକ ରାଜ୍ୟକୁ ବା ରାଜ୍ୟର କିଛି ଅଞ୍ଚଳକୁ ମିଶ୍ରଣକରି ନୂତନ ରାଜ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରି ପାରିବ; (୨) କୌଣସି ରାଜ୍ୟର ଆୟତନକୁ ବୃଦ୍ଧି କରିପାରିବ ବା ହ୍ରାସ କରି ପାରିବ; (୩) କୌଣସି ରାଜ୍ୟର ପରିସୀମା ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିପାରିବ; (୪) କୌଣସି ରାଜ୍ୟର ନାମ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିପାରିବ ।
- (କ) ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଆବଶ୍ୟକ ବିଷୟ ସୂଚିତ କରି ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କର ପ୍ରାକ୍-ସୁପାରିସ ମିଳିବା ପରେ ସଂସଦର ଯେକୌଣସି ସଦନରେ ଏକ ଟିଠା ଆଇନ ଆଗତ କରାଯାଇ ପାରିବ ।
- (ଖ) ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ନିଜର ସୁପାରିସ ଦେବା ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରୋକ୍ତ ଟିଠା ଆଇନକୁ ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ ରାଜ୍ୟ ବା ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କର

ବିଧାନମଣ୍ଡଳକୁ ପ୍ରେରଣ କରି ଉକ୍ତ ସଦନର ଆବଶ୍ୟକ ମତାମତ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଜାଣିବେ । ଅବଶ୍ୟ ରାଜ୍ୟ ବିଧାନମଣ୍ଡଳର ମତାମତ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ବାଧ୍ୟ ନୁହନ୍ତି ।

ସଂକ୍ଷେପରେ କହିଲେ, ରାଜ୍ୟ ପୁନର୍ଗଠନ ସମ୍ପର୍କିତ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ କରିବାର କ୍ଷମତା ଓ ଆବଶ୍ୟକ ସମ୍ବିଧାନ ସଂଶୋଧନ କ୍ଷମତା ସଂସଦ ହାତରେ ନ୍ୟସ୍ତ ଏବଂ ସଂସଦର ଉଭୟ ସଦନ ଏ ସମ୍ପର୍କିତ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ କରିପାରିବେ । ଅଦ୍ୟାବଧି ନୂତନ ରାଜ୍ୟ ଗଠନ ଓ ରାଜ୍ୟ ପୁନର୍ଗଠନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ପଦ୍ଧତି ଅନୁସୂତ ।

(୧) ୧୯୫୬ ମସିହାର ରାଜ୍ୟ ପୁନର୍ଗଠନ ଆଇନ ବଳରେ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କର ଚତୁଃସୀମା ପରିବର୍ତ୍ତନ ପୂର୍ବକ ୧୪ଗୋଟି ରାଜ୍ୟ ଓ ୬ଟି କେନ୍ଦ୍ରଶାସିତ ଅଞ୍ଚଳ ପୁନଃ ଗଠିତ ହୋଇଥିଲା ।

(୨) ବମ୍ବେ ରାଜ୍ୟ ପୁନର୍ଗଠନ ଆଇନ, ୧୯୬୦ ଅନୁସାରେ ବମ୍ବେ ରାଜ୍ୟକୁ ବିଭାଜିତ କରାଯାଇ ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ଓ ଗୁଜୁରାଟ ରାଜ୍ୟଦ୍ୱୟ ଗଠିତ ହୋଇଅଛି ।

(୩) ନାଗାଲାଣ୍ଡ ରାଜ୍ୟ ଗଠନ ଆଇନ, ୧୯୬୨ ବଳରେ ୧୯୬୪ ମସିହା ଫେବୃଆରୀ ୧ ତାରିଖଠାରୁ ନୂତନ ନାଗାଲାଣ୍ଡ ରାଜ୍ୟ ଗଠିତ ହୋଇଅଛି ।

(୪) ୧୯୬୬ ମସିହାର ପଞ୍ଜାବ ପୁନର୍ଗଠନ ଆଇନ ବଳରେ ପଞ୍ଜାବ ରାଜ୍ୟ ବିଭାଜିତ ହୋଇ ନୂତନ ରାଜ୍ୟ ହରିୟାଣା, ପଞ୍ଜାବ ଏବଂ କେନ୍ଦ୍ରଶାସିତ ଅଞ୍ଚଳ ଚଣ୍ଡିଗଡ଼ ନଭେମ୍ବର ମାସ ୧ ତାରିଖରୁ ଜନ୍ମ ନେଇଅଛି । ୧୯୬୯ ମସିହାର ଆସାମ (ମେଘାଳୟ) ପୁନର୍ଗଠନ ଆଇନ ଅନୁସାରେ ଆସାମ ରାଜ୍ୟମଧ୍ୟରେ ମେଘାଳୟ ନାମକ ଏକ ଉପରାଜ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା, ଯାହା ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ୧୯୭୧ ମସିହାରେ ରାଜ୍ୟ ପାହ୍ୟାକୁ ଉନ୍ନୀତ ହେଲା ।

(୫) ୧୯୭୦ ମସିହାର ହିମାଚଳ ପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ ଗଠନ ଆଇନ ଅନୁସାରେ ପୂର୍ବରୁ କେନ୍ଦ୍ରଶାସିତ ଅଞ୍ଚଳ ଥିବା ହିମାଚଳ ପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ ପାହ୍ୟାକୁ ଉନ୍ନୀତ ହେଲା ।

(୬) ୧୯୭୧ ମସିହାର ଉତ୍ତର - ପୂର୍ବାଞ୍ଚଳ ରାଜ୍ୟ (ପୁନର୍ଗଠନ) ଆଇନ ଅନୁସାରେ ମଣିପୁର, ତ୍ରିପୁରା ଓ ମେଘାଳୟ ରାଜ୍ୟ ପାହ୍ୟାକୁ ଉନ୍ନୀତ ହେବା ସହିତ ଅରୁଣାଚଳ ପ୍ରଦେଶ ଓ ମିଜୋରାମକୁ କେନ୍ଦ୍ର ଶାସିତ ଅଞ୍ଚଳର ମାନ୍ୟତା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି ।

(୭) ୧୯୭୧ ମସିହାରେ କେନ୍ଦ୍ର ଶାସିତ ଅଞ୍ଚଳର ମାନ୍ୟତା ପାଇଥିବା ମିଜୋରାମ ୧୯୮୬ ମସିହାରେ ରାଜ୍ୟ ପାହ୍ୟାକୁ ଉନ୍ନୀତ ହୋଇଅଛି ।

(୮) ୧୯୮୬ ମସିହାରେ ପୂର୍ବରୁ କେନ୍ଦ୍ରଶାସିତ ଅଞ୍ଚଳ ଥିବା ଅରୁଣାଚଳପ୍ରଦେଶ ଏକ ରାଜ୍ୟର ମାନ୍ୟତା ପାଇଛି ।

(୯) ୧୯୮୭ ମସିହାର ଗୋଆ ରାଜ୍ୟ ପୁନର୍ଗଠନ ଆଇନ ବଳରେ ୧୯୮୭ ମସିହା ମେ' ମାସ ୩୦ ତାରିଖଠାରୁ ପୂର୍ବରୁ କେନ୍ଦ୍ର ଶାସିତ ଅଞ୍ଚଳ ଥିବା ଗୋଆ ଏକ ରାଜ୍ୟର ମାନ୍ୟତା ପାଇଛି ଏବଂ ଏହା ସହିତ ଡାମନ ଓ ଡିଉ ପୂର୍ବପରି କେନ୍ଦ୍ରଶାସିତ ଅଞ୍ଚଳ ହୋଇ ରହିଛି ।

(୧୦) ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶରୁ ଅଲଗା କରାଯାଇ କିଛି ଅଞ୍ଚଳକୁ ନେଇ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ ପୁନର୍ଗଠନ ଆଇନ ୨୦୦୦ ବଳରେ ୨୦୦୦ ମସିହା ନଭେମ୍ବର ମାସ ୧ ତାରିଖରୁ ଛତିଶଗଡ଼ ରାଜ୍ୟ ଗଠିତ ହୋଇଅଛି ।

(୧୧) ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ ପୁନର୍ଗଠନ ଆଇନ ବଳରେ ଉତ୍ତରପ୍ରଦେଶରୁ କିଛି ଅଞ୍ଚଳକୁ ଅଲଗା କରାଯାଇ ୨୦୦୦ ମସିହା ନଭେମ୍ବର ମାସ ୯ ତାରିଖରୁ ଉତ୍ତରାଖଣ୍ଡ ରାଜ୍ୟ ଗଠିତ ହୋଇଛି ।

(୧୨) ୨୦୦୦ ମସିହାର ନଭେମ୍ବର ୧୫ତାରିଖରୁ ବିହାର ପୁନର୍ଗଠନ ଆଇନ-୨୦୦୦

ବଳରେ ବିହାରର କିଛି ଅଞ୍ଚଳକୁ ନେଇ ଗଠନ କରାଯାଇଛି ଝାଡ଼ଖଣ୍ଡ ରାଜ୍ୟ ।

(୧୩) ୨୦୧୪ ମସିହା ଜୁନ୍ ୨ ତାରିଖ ଆନ୍ଧ୍ରପ୍ରଦେଶ ପୁନର୍ଗଠନ ଆଇନ ୨୦୧୪ ଅନୁସାରେ ଆନ୍ଧ୍ରପ୍ରଦେଶକୁ ବିଭାଜିତ କରି ତେଲେଙ୍ଗାନା ରାଜ୍ୟ ଗଠିତ ହୋଇଛି ।

(୧୪) ୨୦୧୯ ମସିହା ଅକ୍ଟୋବର ୩୧ ତାରିଖରେ ଜାମ୍ମୁ ଓ କାଶ୍ମୀର ରାଜ୍ୟ ପୁନର୍ଗଠନ ଆଇନ ୨୦୧୯ ଅନୁସାରେ ଜାମ୍ମୁ ଓ କାଶ୍ମୀରକୁ ବିଭାଜନ କରି (୧) ଜାମ୍ମୁ ଓ କାଶ୍ମୀର ଓ (୨) ଲଦାଖ ନାମକ ଦୁଇଟି କେନ୍ଦ୍ର ଶାସିତ ଅଞ୍ଚଳ ଭାବେ ଗଠନ କରାଗଲା ।

ଏହା ଫଳରେ ଦେଶରେ ରାଜ୍ୟ ସଂଖ୍ୟା ୨୯ରୁ ୨୮କୁ କମିଲା ଏବଂ କେନ୍ଦ୍ର ଶାସିତ ଅଞ୍ଚଳ ସଂଖ୍ୟା ୬ ରୁ ୯କୁ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଲା ।

କେତେକ ରାଜ୍ୟ ଓ କେନ୍ଦ୍ରଶାସିତ ଅଞ୍ଚଳର ନାମ ପରିବର୍ତ୍ତନ:

(କ) ୧୯୬୮ ମସିହାରେ ମାଡ୍ରାସ୍ ରାଜ୍ୟ (ନାମ ପରିବର୍ତ୍ତନ) ଆଇନ ବଳରେ ମାଡ୍ରାସ୍ ରାଜ୍ୟର ନୂତନ ନାମ ହୋଇଛି ତାମିଲନାଡୁ ।

(ଖ) ୧୯୬୩ ମସିହାରେ ମହାଶୂର ରାଜ୍ୟ (ନାମ ପରିବର୍ତ୍ତନ) ଆଇନ ବଳରେ ‘ମହାଶୂର’ ନାମ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇ ‘କର୍ଣ୍ଣାଟକ’ ହୋଇଅଛି ।

(ଗ) ପୂର୍ବ ଲାକାଡିଭ, ମିନିକୟ ଓ ଆମିନିଡିଭି ଦ୍ଵୀପପୁଞ୍ଜର ନାମ ୧୯୬୩ ମସିହାରେ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇ ‘ଲାକ୍ଷାଦ୍ଵୀପ’ ହୋଇଛି ।

(ଘ) ୨୦୧୧ ମସିହାରେ ସଂସଦରେ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ କରାଯାଇ ‘ଓରିଶା’ (ORISSA) ଓ ‘ଓରିୟା’ (ORIYA) ଶବ୍ଦ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇ ଯଥାକ୍ରମେ ‘ଓଡ଼ିଶା’ (ODISHA) ଏବଂ ‘ଓଡ଼ିଆ’ (ODIA) ହୋଇଅଛି ।

ତୁମେ ଜାଣିଛ କି ?

(କ) ୧୯୬୧ ମସିହାର ଡିସେମ୍ବର ମାସ ୧୯ ତାରିଖ ଦିନ ଗୋଆ, ଡାମନ ଓ ଡିଉ ଭାରତରେ ମିଶିଲା । ଏହା ପୂର୍ବରୁ ଦୀର୍ଘ ୪୫୦ ବର୍ଷ ଧରି ଏହି ଅଞ୍ଚଳ ପର୍ତୁଗାଲ ଅଧୀନରେ ଥିଲା । ଭାରତ ସହିତ ମିଶିବା ପରେ ସମ୍ବିଧାନ ସଂଶୋଧନ ଆଇନ ବଳରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ଅଞ୍ଚଳ ପ୍ରଥମେ ଏକ କେନ୍ଦ୍ର ଶାସିତ ଅଞ୍ଚଳର ମାନ୍ୟତା ପାଇଛି ଓ ୧୯୮୭ ମସିହାରେ କେବଳ ଗୋଆ ଏକ ରାଜ୍ୟର ମାନ୍ୟତା ପାଇଛି । ଡାମନ ଓ ଡିଉ ପୂର୍ବପରି କେନ୍ଦ୍ରଶାସିତ ଅଞ୍ଚଳ ଭାବେ ରହିଛନ୍ତି ।

(ଖ) ଫରାସୀମାନଙ୍କ ଅଧୀନରେ ଥିବା ପଣ୍ଡିଚେରୀ, କାରିକଲ, ମାହେ ଓ ଯନମ୍ ଅଞ୍ଚଳ ଭାରତରେ ମିଶିଯାଇଛି ଓ ୧୯୬୨ ମସିହା ଡିସେମ୍ବର ମାସରେ ଚତୁର୍ଥ ସମ୍ବିଧାନ ସଂଶୋଧନ ଆଇନ ଅନୁସାରେ ପଣ୍ଡିଚେରୀ (ପୁଦୁଚେରୀ) ଏକ କେନ୍ଦ୍ରଶାସିତ ଅଞ୍ଚଳର ମାନ୍ୟତା ପାଇଛି ।

(ଗ) ୧୯୬୧ ମସିହାରେ ଦଶମ ସମ୍ବିଧାନ ସଂଶୋଧନ ଆଇନ ବଳରେ ଦାଦ୍ରା ଓ ନଗର ହାବେଳୀ କେନ୍ଦ୍ର ଶାସିତ ଅଞ୍ଚଳର ମାନ୍ୟତା ପାଇଛି ।

ବ୍ରିଟିଶ୍ ଶାସନ ସମୟରେ ସିକିମରେ ପୁରୁଷାନ୍ତ୍ରିକ ରାଜତନ୍ତ୍ର ଚାଲୁଥିଲା ଓ ଚୋଟାଲା ଥିଲେ ଏହାର ରାଷ୍ଟ୍ରମୁଖ୍ୟ । ଭାରତ ସ୍ଵାଧୀନତା ପାଇବା ପରେ ସିକିମର ଜନସାଧାରଣ ଭାରତରେ ମିଶିଯିବା ପାଇଁ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କଲେ । ପ୍ରଥମେ ଏକ ଚୁକ୍ତି ସମ୍ପାଦିତ ହେବା ପରେ ସିକିମ ହେଲା ଭାରତର ଏକ ସୁରକ୍ଷାପ୍ରାପ୍ତ ଅଞ୍ଚଳ (Protectorate) ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ସିକିମ ପ୍ରଶାସନ ଆଇନ ଓ ଭାରତ ସହିତ ମିଶିବା ପ୍ରସ୍ତାବ (Resolution) ଅନୁସାରେ ୧୯୭୪ ମସିହାଠାରୁ ସିକିମ ପ୍ରଥମେ ଏକ ‘ସହଯୋଗୀ ରାଜ୍ୟ’ ବା ‘ସଂଲଗ୍ନ ରାଜ୍ୟ’ ଓ ପରେ ୧୯୭୫ ମସିହାରେ ଏକ ‘ପୂର୍ଣ୍ଣରାଜ୍ୟ’ର ମାନ୍ୟତା ପାଇଛି ।

ତୁମ ପାଇଁ କାମ

୧) ନିମ୍ନଲିଖିତ ଦେଶ, ରାଜ୍ୟ ଓ ସହରମାନଙ୍କର ନୂତନ ନାମ ବୁଝି ଲେଖ । ଯଥା- ବର୍ମା, ପଣ୍ଡିଚେରୀ, ବମ୍ବେ, ମାଡ୍ରାସ୍, କଲିକତା, ବାଙ୍ଗାଲୋର, କାଲିକଟ୍, ବରୋଦା ।

୨) ଭାରତର ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କର ଭାଷା, ନୃତ୍ୟ ଓ ରାଜଧାନୀର ନାମ ତାଲିକା ପ୍ରସ୍ତୁତ କର ।

ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ

୧. ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ପ୍ରାୟ ୬୦ ଗୋଟି ଶବ୍ଦରେ ଲେଖ ।

(କ) ଗୋଆ ରାଜ୍ୟ ଗଠନ ସମ୍ପର୍କରେ ଆଲୋଚନା କର ।

(ଖ) ‘କ’ – ଶ୍ରେଣୀର ରାଜ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ନାମ ଲେଖ ।

(ଗ) ଦିଲ୍ଲୀ ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଆଲୋଚନା କର ।

(ଘ) ଭାଷାଭିତ୍ତିକ ପ୍ରଦେଶ ଆନ୍ଦୋଳନ କେଉଁମାନେ ସଦସ୍ୟ ଥିଲେ ଏବଂ ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନ ସୁପାରିଶ କ’ଣ ଥିଲା ?

୨. ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ପ୍ରାୟ ୨୦ ଗୋଟି ଶବ୍ଦରେ ଲେଖ ।

(କ) ପଣ୍ଡିଚେରୀ / ପୁଦୁଚେରୀର ସାମ୍ବିଧାନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା

(ଖ) ‘ଖ’ ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କର ମୁଖ୍ୟଙ୍କୁ କ’ଣ କୁହାଯାଏ ?

(ଗ) ଜାମ୍ମୁ ଓ କାଶ୍ମୀରକୁ ବର୍ତ୍ତମାନ କେଉଁ ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି ?